

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek ve bu eğilimlerin internet kullanım süresi, cinsiyet ve öğrenim görülen ana bilim dalı değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi ortaöğretim fen ve matematik alanlar eğitimi ,fizik, matematik, kimya, biyoloji anabilim dallarında öğrenim gören 411 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma verileri, Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği (YBÖEBÖ) aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 18. Paket programı kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği' nden aldıkları ortalama puanların ölçek ortalama puanından düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durum, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu şeklinde değerlendirilmiştir. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri, internet kullanım süresi, cinsiyet ve öğrenim görülen ana bilim dalı değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ancak Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği'nin alt boyutlarından Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk puan ortalamalarının bölümlere göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Yaşam Boyu Öğrenme, Öğretmen Adayı, Öğrenme Eğilimi, İnternet kullanımı

LIFELONG LEARNING TENDENCY INVESTIGATIONS OF PROSPECTIVE TEACHERS

Abstract

The purpose of the present research is defining lifelong learning tendencies of prospective teacher, and finding out whether their tendencies vary by the variables of time spent on Internet, gender and the department they study at. The work group of the present research consists of 411 prospective teachers, who study at Department of Secondary Education Science and Mathematics Education, divisions of Physics, Mathematics, Chemistry and Biology Teaching at Necmettin Erbakan University, Ahmet Kelesoglu Faculty of Education. Data of the research were collected with Lifelong Learning

¹ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Fizik Eğitimi Bölümü, hguzel@konya.edu.tr

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi

Tendency Scale (LLTS). Collected data were analysed on SPSS 18.0 packaged software. According to the obtained findings, prospective teachers' average score from Lifelong Learning Tendency Scale was lower than the scale average score. This finding indicates that prospective teachers' levels of lifelong learning tendency were low. Prospective teachers' lifelong learning tendencies don't vary at a statistically significant level by the variables of time spent on Internet, gender and the department they study at. However, prospective teachers' scores from Lack of Self-Regulation sub-dimension of Lifelong Learning Tendency Scale varied by their departments at a significant level.

Key words: Lifelong Learning, Prospective Teacher, Learning Tendency, Internet usage

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz ve bilginin yenilenerek geliştiği çağa “Bilgi Çağı”,bilgi çağını yaşayan toplumlara da “Bilgi Toplumu” denilmektedir(Merter, Koç, 2010). Bilginin en büyük sermaye ve bilgili olmanın da en büyük güç olarak kabul edildiği bilgi çağının temel özelliği, sürekli ve hızla artan değişimdir. Değişime paralel olarak bilgi de çok hızlı bir şekilde artmakta, mevcut bilgi ise aynı hızla güncelliğini kaybetmektedir. Bu gelişmeler aynı zamanda insanlık için bireysel ve toplumsal refaha erişebilme adına yeni fırsatlar sunmaktadır. Bilgi toplumu oluşturma ve fırsatları değerlendirebilmek ise yeni bilgi ve becerilere sahip olmayı gerektirmektedir (Akkoyunlu, 2008; A World Bank Report,2003; Demiralay, Karadeniz, 2008; Göksan, Uzundurukan ve Keskin, 2009). Günümüzde bireylerin mesleki eğitimleri sırasında aldıkları bilgiler mesleğe başladıklarından kısa bir süre sonra yetersiz kalmaktadır. Bireylerin bilgilerini sürekli olarak yenileme ihtiyacı duymaları “Yaşam Boyu Öğrenme” kavramını ortaya çıkarmıştır (Lambeir,2005). Toplumların da kendini geliştiren ve yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireylere ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır.

Öğrenme, bireylerin doğumundan ölümüne kadar, yaşamlarının bütün dönemlerini kapsayan bir süreçtir. Yaşam boyu öğrenme, bu anlayışın bir sonucu olarak öğrenmeyi “Beşikten Mezara” kadar uzanan faaliyet olarak gören bir yaklaşımdır (Gündoğan,2003). Yaşam boyu öğrenme örgün eğitimi (okullar, eğitim kurumları, üniversiteler) ve yaygın eğitimi (işbaşında eğitim) kapsamaktadır. Yaşam boyu eğitim, bireyin kişilik, sosyal ve mesleki alanda gelişimini amaçlayan tüm yaşam süresince devam eden çok geniş bir kavramdır (Erdamar,2011). Aynı zamanda yaşam boyu öğrenme evde, okulda, işyerinde kitle iletişim araçları ile gerçekleşen öğrenmeyi de içerir (Candy,2003; Methven, Hansen,1997). Yaşam boyu öğrenme aktif ve sürekli bilgi kullanımını gerektirir (Polat, Odabaşı, 2008). Yaşam boyu öğrenmenin amacı bireylerin bilgi toplumuna uyum sağlamaları ve bu toplumda yaşamlarını daha iyi kontrol edebilmeleri için ekonomik ve sosyal hayatın tüm evrelerine etkin bir şekilde katılmalarına imkan verir (Coşkun, Demirel, 2012). Yaşam boyu öğrenme, öğrenme kültürü oluşturmanın yanında sosyal ve ekonomik yenilenmeyi de gerçekleştirmeyi amaçlar (Jarvis,2010).

1920’li yıllardan itibaren bütün dünyanın ilgi gösterdiği bir olgu olan yaşam boyu öğrenme eğitimcilerin gündemine 1970’li yıllarda girmiştir. İngiltere ve İsveç gibi ülkeler yaşam boyu öğrenmeyi geliştirmek amacıyla eğitim ve işletme konseyleri kurmuşlardır.

Finlandiya da yaşam boyu öğrenme çalışmalarına ağırlık veren ülkelerden birisidir.1992 yılından itibaren yüksek öğretime alternatifler geliştirmeye çalışmışlar, yetişkinler için sertifikalı ve sertifikasız kurslar düzenlemişlerdir. 25-64 yaş grubunun %58'i bu eğitim programlarına katılmıştır(A World Bank Report,2003). 1990 yılında Japonya'da yaşam boyu öğrenmeyi geliştirmek amacıyla bir kanun hazırlanmış, ilk ve ortaokulların ders programları yaşam boyu öğrenme ilkelerine uygun olarak değiştirilmiştir. Fransa'da öğretmen eğitimi için yaşam boyu öğrenme projesi çalışmalarını başlatmıştır. Yaşam boyu öğrenmenin öneminin anlaşılması üzerine Avrupa Birliği 1990' lı yıllardan sonra projeler yoluyla eğitime önem vermiştir.1995 yılında AB komisyonu "Öğrenen Topluma Doğru" adlı bir rapor hazırlamıştır. Avrupa Parlamentosunun ve Avrupa Konseyi'nin 2493/95 sayılı kararıyla 1996 yılı "Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yılı" olarak kabul edilmiştir. Bununla yaşam boyu öğrenme kavramını teşvik etmek ve bu kavramın anlam ve özelliklerini açıklamak amaçlanmıştır. Aynı yıl yapılan etkinliklerde yaşam boyu öğrenme kavramı tartışılmış, öğrenmenin örgün ve yaygın eğitimi kapsayacak şekilde olması gerektiği kabul edilmiştir (Eurydice,2000;Sezgin,2001).

AB 1995-2000 döneminde Socrates (Genel Eğitim), Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim), Grundving (Yetişkin Eğitimi) ve Youth (Gençlik Eğitimi) gibi bir dizi eğitim öğretimi geliştirme programını başlatmıştır. 2000-2006 eğitim yıllarının başarı değerlendirmelerinin ardından yaşam boyu öğrenme alanında yeni bir 2007-2013 Bütünleştirilmiş Eylem Planı üzerinde anlaşmaya varılmış, 2007-2013 yılları Yaşam Boyu Öğrenme Programı (Life-Long Learning Programme -LLP) olarak ilan edilmiştir (Çilek,2002; Duman,2000; MEGEP;2006). Ülkemiz 2007'de başlayan yaşam boyu öğrenme programına (LLP) tam üye olarak katılmıştır. Eleştirel düşünen, sorun çözebilen, bağımsız karar verebilen ve yaşam boyu öğrenme becerisine sahip bireylerin yetiştirilmesi üniversiteler için son derece önem taşımaktadır. Üniversiteler için Bologna Süreci(1999) yaşam boyu öğrenmeyi hayata geçirmek için önemli bir katkı sağlamıştır. Avrupa Üniversiteler Birliği(EUA)'nın Prag' da 2001 yılında yaptığı toplantı sonrası yayınladığı ve 32 ülke eğitim bakanları tarafından imzalanan bildiride yaşam boyu öğrenme, yükseköğretimde öğrenci katılımı, Avrupa Yüksek Öğreniminin daha cazip hale getirilmesi konuları vurgulanmıştır (Göksan, Uzundurukan ve Keskin,2009).

Yaşam boyu öğrenen bireylerin bilgi çağına uyum sağlayabilmeleri her şeyden önce "Öğrenmeyi Öğrenen" bireyler olarak yetişmelerini gerektirir (Çetin,2008). Bu özelliklere sahip bireylerin yetişmesi için öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenlerin kendilerinin de yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları ve yaşam boyu öğrenme becerileri ile donatılmış olarak yetiştirilmeleri gerekir. Bu nedenle öğretmen adayına üniversite eğitimi sürecinde öğrenen öğretmen modeli benimsetilmelidir (Fındıkcı,2004; Ringsted,1998). Bu amaçla öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

AMAÇ

Bu araştırma ile öğretmen adaylarının,

- Yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ne seviyede olduğunu belirlemek
- Yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin öğrenim görülen ana bilim dalı değişkenine, cinsiyete, günlük internet kullanım süresine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi

Araştırmada tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Alan taraması çalışmaları mevcut durumu tespit etmek için yürütülen bir araştırma türüdür. Daha çok araştırılmak istenen olayın veya problemin mevcut durumu nedir? Ve neredeyiz, sorularına cevaplar aranır. Bu tür araştırmalarda örneklem oldukça geniş tutulur. Geniş örnekleme ulaşmanın en kolay yolu anketlerdir. Bu nedenle alan taraması (survey) çalışmalarında anketler kullanılır. Anketler yoluyla daha çok nicel veriler toplanır. Nicel verilerin istatistiksel çözümlenmeleri ile genellemelere ulaşılmaya çalışılır (Çepni, 2010).

- a- **Çalışma Grubu:** Araştırmanın çalışma grubu Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi fizik, matematik, kimya, biyoloji öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim gören 265 kız, 146 erkek öğretmen adayı olmak üzere 411 öğretmen adayı uygun örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Çalışma grubuna ilişkin daha detaylı veriler aşağıda Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmen Adaylarının Bölüm ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Bölüm	Cinsiyet		Toplam	
	Kız	Erkek		
Fizik	F	50	34	84
	%	60	40	21
Matematik	F	85	56	141
	%	60	40	34
Kimya	F	57	30	87
	%	66	34	21
Biyoloji	F	73	26	99
	%	74	24	24
Toplam	F	265	146	411
	%	64	36	100

Tablo 1’e göre, çalışma grubunu oluşturan 411 öğretmen adayının %64 (265)’ü kız öğretmen adayından oluşurken %36 (146)’sı erkek öğretmen adayından oluşmuştur.

b-Veri toplama aracı ve verilerin analizi

Araştırmanın verileri, Coşkun(2009) tarafından 6’lı likert dereceleme türünde hazırlanan 27 maddelik ‘Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği’ kullanılarak elde edilmiştir. Ölçeğin 4 alt boyutu vardır. Yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirleme ölçeğinin boyutları sırasıyla motivasyon (6 madde), sebat (6 madde), öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk (6madde), merak yoksunluğu (9 madde) den oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,89 dur. Araştırma 2014 öğretim yılı bahar döneminde yapılmıştır. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesinde toplam ortalama puanlar ve standart sapmalar ile ölçekten alınabilecek minimum, orta ve maksimum puanlar ölçüt olarak alınmıştır. Ölçekte

toplam 27 madde bulunmaktadır. Ölçeğin genel ortalamasında ölçekten alınabilecek minimum puan (27x1) 27, ortanca puan (27x3,5) 94,5 ve maksimum puan (27x6) 162 olarak belirlenmiştir (Coşkun, 2009).

Verilerin analizinde SPSS 18. Paket programı kullanılmıştır. Yaşam boyu öğrenme ile ilgili Motivasyon, Sebat, Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk, Merak Yoksunluğu ve Toplam puan ortalamalarını; cinsiyete göre incelemek için bağımsız örneklem t testi, bölüm ve günlük internet kullanım süresine göre incelemek için ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır

BULGULAR VE YORUM

Öncelikle öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin hangi düzeyde olduğu araştırılmıştır.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirleme ölçeği'nden aldıkları puanlara ilişkin veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme Ölçeğinden Elde Edilen Puanlara İlişkin Veriler

Değişkenler	n	Min	Max	X	Ss
1.Alt boyut: Motivasyon	411	6,00	30,00	13,08	5,21
2.Alt boyut: Sebat	411	6,00	35,00	16,27	6,07
3. Alt boyut: Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk	411	6,00	36,00	24,76	7,29
4.Alt boyut: Merak Yoksunluğu	411	9,00	54,00	35,55	10,90
Ölçeğin Tümü	411	27,00	135,00	74,03	21,92

Tablo 2 incelendiğinde, alınan en düşük puanın (27,00), en yüksek puanın (135,00), ölçek ortalamasının ise (74,03) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ölçek ortalama puanın (94,5) altındadır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının alt boyutlara ilişkin puan ortalamalarının sırasıyla motivasyon (13,08), sebat (27), öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk (24,76), merak yoksunluğu (35,55) olduğu görülmektedir. En düşük ortalamanın motivasyon alt boyutunda olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının genel olarak yaşam boyu öğrenme içersinde olmadığı, yaşam boyu öğrenmeyi öncelikli hedeflerinden birisi olarak görmedikleri, yeni bir şeyler öğrenmenin kendileri için bir tutku olmadığı, zorunlu haller dışında meslekleri ile ilgili bilgi kaynaklarını kullanmadıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğine göre belirlenen toplam puan ve ölçek alt boyut puanlarının öğrenim gördükleri anabilim dalına göre değişimi Tablo 3 ve Tablo 4 'de verilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Toplam Puanlarının Öğrenim Görülen Anabilim Dalına Göre Değişimi

Değişken	Bölüm	n	X	Ss	F	Gruplar Arası Fark ^a
Toplam Puan	Fizik	84	71,99	23,04	1,91*	Yok
	Matematik	141	71,82	20,23		
	Kimya	87	74,98	23,69		
	Biyoloji	99	78,07	21,35		

^aScheffe Testi Sonucuna Göre, * $p>0.05$

Tablo 3'te yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden elde edilen toplam puan ortalamalarının, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri anabilim dallarına göre farklılaşmış olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, toplam puan ortalamalarının anabilim dallarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı anlaşılmıştır. Farklı anabilim dallarında okuyan öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Görülen Anabilim Dallarna Göre Değişimi

Değişken	Bölüm	n	X	Ss	F	Gruplar Arası Fark ^a
Motivasyon	Fizik	84	12,76	5,30	,31*	Yok
	Matematik	141	13,16	4,63		
	Kimya	87	13,46	5,46		
	Biyoloji	99	12,90	5,70		
Sebat	Fizik	84	16,08	5,63	1,48*	Yok
	Matematik	141	16,57	5,95		
	Kimya	87	17,08	7,19		
	Biyoloji	99	15,31	5,45		
Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk	Fizik	84	25,56	7,33	6,70**	Fizik- Biyoloji, Kimya – Biyoloji, Matematik- Biyoloji
	Matematik	141	25,96	6,52		
	Kimya	87	25,20	7,09		
	Biyoloji	99	22,00	7,85		
Merak Yoksunluğu	Fizik	84	36,30	10,97	2,56*	Yok
	Matematik	141	36,94	10,01		
	Kimya	87	35,29	11,28		
	Biyoloji	99	33,14	11,43		
	Matematik	141	71,82	20,23		
	Kimya	87	74,98	23,69		
Biyoloji	99	78,07	21,35			

^aScheffe Testi Sonucuna Göre, * $p>0.05$

Tablo 4’te yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği alt boyutlarının; Motivasyon, sebat, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk, merak yoksunluğu puan ortalamalarının anabilim dallarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, motivasyon, sebat ve merak yoksunluğu puan ortalamalarının anabilim dallarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı; diğer yandan öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk puan ortalamalarının anabilim dallarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı anlaşılmıştır. Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testine göre, biyoloji anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri puan ortalamaları diğer anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarınınkine göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri toplam puan ortalamalarının ve ölçek alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete göre dağılımı Tablo 5 ve Tablo 6’ da verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Toplam Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Değişken	Cinsiyet	n	X	Ss	sd	T	P
Toplam	Kız	265	72,95	22,15	409	-1,34	0,18
Puan	Erkek	146	75,98	21,44			

Tablo 5’te yaşam boyu öğrenme eğilimleri toplam puan ortalamalarını cinsiyete göre incelemek için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ölçekten elde edilen toplam puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t(-1.34), p>0.05]. Kız öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin puan ortalamaları (72,95), erkek öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin puan ortalamaları (75,98) dir. Erkek öğretmen adaylarının puan ortalamaları kız öğretmen adaylarına göre yüksek olmasına rağmen; bu, istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmamıştır. Kız ve erkek öğretmen adaylarının ölçeğin genelinde elde ettikleri puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği Alt Boyut Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Değişken	Cinsiyet	n	X	Ss	sd	T	P
Motivasyon	Kız	265	12,79	5,07	409,00	-1,52	,13
	Erkek	146	13,60	5,43			
Sebat	Kız	265	15,90	5,89	409,00	-1,70	,09
	Erkek	146	16,96	6,34			
Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk	Kız	265	24,65	7,46	409,00	-,44	,66
	Erkek	146	24,97	7,00			
Merak Yoksunluğu	Kız	265	36,09	11,29	409,00	1,36	,17
	Erkek	146	34,56	10,11			

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi

Tablo 6.'da yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği alt boyutu ile ilgili motivasyon, sebat, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk, merak yoksunluğu puan ortalamalarını cinsiyete göre incelemek için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile ilgili motivasyon [$t(-1.52)$, $p>0.05$], sebat [$t(-1.70)$, $p>0.05$], öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk [$t(-0.44)$, $p>0.05$] ve merak yoksunluğu [$t(1.36)$, $p>0.05$] puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kız ve erkek öğretmen adaylarının ölçek alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri toplam puan ortalamalarının ölçek alt boyut puan ortalamalarının günlük internet kullanım süresine göre değişimi Tablo 7. ve Tablo 8.'de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Toplam Puan ortalamalarının Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Dağılımı

Değişken	İnternet Kullanım Süresi	n	X	Ss	F	Gruplar Arası Fark ^a
Toplam	1 saat ve daha az	104	74,72	21,91	,88*	Yok
	1-2 saate arası	110	71,49	23,59		
	2-3 saat arası	109	76,17	20,64		
	3 saat ve daha fazla	88	73,74	21,36		

^aScheffe Testi Sonucuna Göre, * $p>0.05$

Tablo 7.'de yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden elde edilen toplam puan ortalamalarının günlük internet kullanım süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, toplam puan ortalamalarının internet kullanım süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığının görülmesine rağmen interneti günde 2-3 saat arasında kullanan öğretmen adayı sayısı daha çoğunluktadır.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği Alt Boyut puan ortalamalarının Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Dağılımı

Değişken	İnternet Kullanım Süresi	n	X	Ss	F	Gruplar Arası Fark ^a
Motivasyon	1 saat ve daha az	104	13,13	5,76	,06*	Yok

	1-2 saat arası	110	13,04	5,45		
	2-3 saat arası	109	13,21	4,64		
	3 saat ve daha fazla	88	12,90	4,96		
	1 ve daha az	104	15,82	6,19		
Sebat	1-2 saat arası	110	16,39	6,69	,27*	Yok
	2-3 saat arası	109	16,48	6,00		
	3 saat ve daha fazla	88	16,42	5,21		
	1 ve daha az	104	24,50	8,10		
Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk	1-2 saat arası	110	25,65	6,77	,85*	Yok
	2-3 saat arası	109	24,16	6,94		
	3 saat ve daha fazla	88	24,70	7,34		
	1 ve daha az	104	34,73	11,27		
Merak Yoksunluğu	1-2 saat arası	110	37,22	11,01	1,52*	Yok
	2-3 saat arası	109	34,37	10,19		
	3 saat ve daha fazla	88	35,88	11,05		

^aScheffe Testi Sonucuna Göre, * $p>0.05$

Tablo 8.'de yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği alt boyutu ile ilgili motivasyon, sebat, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu puan ortalamalarının internet kullanım süresine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, motivasyon, sebat, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu puan ortalamalarının internet kullanım süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. İnterneti farklı sürelerde kullanan öğretmen adaylarının ölçek alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA

Günümüzde bireylerin sahip olmaları gereken en önemli özelliklerinden biri de yaşam boyu öğrenme eğilimine sahip olmalarıdır. Yaşam boyu öğrenme eğilimi olan bireyler, teknolojik gelişmelere ve bunların yol açtığı değişime uyum sağlayabilir, kendini yenileyebilir, bilgi üretebilir, öğrenmeyi öğrenebilir, işbirliği yapabilir ve bilgiyi paylaşabilir. Üniversitede öğrenim gören öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin eğilimlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirleme ölçeğinden elde edilen ortalama puanların ölçek ortalama puanından düşük olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine karşı yeterli düzeyde istekli olmadıkları, zorunlu değilse (sınav, proje vb. için) zamanlarını araştırma yaparak kaybetmek istemedikleri de görülmüştür. Bu sonuç oldukça düşündürücüdür. 21.yüzyıl öğretmeni; bilgi yöneticisi, bilgi ile öğrenen arasında arabulucu, rehber, yaşam boyu öğrenen ve aynı zamanda öğreten kişi olmalıdır (Merter ve Koç,2010). Coşkun (2009), çalışmasında 1545 üniversite öğrencisinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemiş ve bu araştırma ile benzer sonuçlara ulaşmış, üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük bulunduğunu vurgulamıştır. Kılınç (2014), çalışmasında öğretmen adaylarının yaşam boyu

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi

öğrenmenin gereğine ve önemine inandıklarını, ancak mesleki, kişisel gelişim ve boş zaman değerlendirme gibi konularda öğrenme ihtiyacı hissetmediklerini, öğrenmeye yönelik azim ve istek duymadıklarını belirlemiştir. İzci ve Koç (2012), araştırmalarında sınıf, matematik, Türkçe öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Ödemiş (2013), araştırmasında havacılık teknolojileri alanında ön lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Ergün ve Cömert Özata (2016), araştırmalarında okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin eğilimlerinin yaşa, devam edilen sınıfa göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemiştir. Karakuş (2013), araştırmasında meslek yüksek okulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin iyi seviyede olduğunu belirlemiştir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile öğrenim gördükleri anabilim dalları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Benzer şekilde Karakuş (2013), araştırmasında yaşam boyu öğrenme yeterlilikleri yönünden öğrenim görülen bölümler arasında anlamlı bir farkın bulunamadığını belirtmiştir. Coşkun (2009), araştırmasında öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin öğrenim görülen üniversiteye göre değiştiğini vurgulamıştır. Ödemiş(20013), araştırmasında öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin öğrenim görülen ön lisans programına göre değiştiğini belirlemiştir. Oral ve Yazar (2015), araştırmalarında 3. Sınıftaki öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme algısının en yüksek düzeyde, 5. Sınıftaki öğretmen adaylarının ise en az düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği belirlenmiştir. Benzer şekilde Şahin, Akbaşı, Yanpar, (2010), araştırmalarında öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliliklerinin cinsiyete göre değişmediğini belirlemiştir. Coşkun (2009), İzci ve Koç(2012), araştırmalarında yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark gösterdiğini, belirlemiştir. Gürbüzürk ve Koç (2012), araştırmalarında kız öğretmen adaylarının birçok kaynaktan araştırma yaptıklarını, bu kaynaklardan elde etmiş oldukları bilgilere eleştirel yaklaşıtlarını belirtmişlerdir.

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile günlük internet kullanım süresi arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. İzci ve Koç (2012), araştırmalarında internetten yararlanma durumlarına göre sınıf, matematik, Türkçe öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark belirlemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre;

1. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri düşük düzeyde bulunmuştur.
2. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri öğrenim görülen anabilim dalı değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemiştir.
3. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir
4. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile günlük internet kullanımları arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler yapılabilir

1. Öğretmen yetiştiren fakültelerde öğretmen adaylarına yaşam boyu öğrenmenin önemi kavratılmalı ve bu konuda bilgiler verilmelidir.
2. Okullar ve diğer eğitim kurumları bireyleri yaşam boyu öğrenen olacak şekilde yetiştirmelidir.
3. Okullarda bireylerin öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirmeleri sağlanmalıdır.
4. Üniversitelerde yaşam boyu öğrenmeyi destekleyici daha donanımlı ortamlar hazırlanmalıdır(kütüphane, bilgisayar laboratuvarları, internet, e-okul uygulamaları).
5. Üniversiteler gençlere olduğu kadar yetişkinlere de eğitim fırsatı tanınmalıdır.

KAYNAKLAR

Akkoyunlu,B. (2008). Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme. *International Educational Technology Conference (IETC 2008). 6-9 Mayıs Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.11-15*

A World Bank Report.(2003). *Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy: Challenges for Developing Countries*. The World Bank, Washington

Candy,P. C.(2003).*Lifelong Learning and Information Literacy*.Report for U.S. National Commission on Libraries and Information Science and National Forum on Information Literacy.

Coşkun, Y.D., (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Coşkun, Y.D. ve Demirel,M., (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,42,108-120*.

Çepni, S., (2010). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon.

Çetin, B., (2008). Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayarla İlgili Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,11. 101-114*.

Çilek, A., (2002). Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi,155-156*.

Demiralay, R. ve Karadeniz, Ş., (2008). İlköğretimde Yaşam Boyu Öğrenme İçin Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Geliştirilmesi. *Journal of Educational Sciences. 3(2),89-119*.

Duman, T., (2000).Avrupa Birliği Eğitim Programları “Leonardo da Vinci Programı”. *Milli Eğitim Dergisi,150,77-78*.

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi

- Erdamar, G., (2011). *Yaşam Boyu Öğrenme. Eğitimde Yeni Yönelimler*. Demirel, Ö., (Ed). Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.11.Baskı.217-237.
- Ergün, S. ve Cömert Özata S., (2016). Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümüne Devam Eden Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*,13(1),1851-1861.
- Eurydice, (2000). Lifelong Learning: The Contribution of Education Systems in The Member States of the European Union, Results of The EURYDICE, *Survey, March, 2000*.
- Fındıkçı, İ., (2004). *Yaşadıkça Eğitim*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Göksan, T.S., Uzundurukan, S., Keskin, N., (2009). Yaşam Boyu Öğrenme ve Avrupa Birliğinin Yaşam Boyu Öğrenme Programları. *I. İnşaat Mühendisliği Sempozyumu. Antalya. 143-151*
- Gündoğan, N., (2003), Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Bir İstihdam Politikası Aracı Olarak 'Yaşam Boyu Öğrenme ' ve Bazı Örnek Program ve Uygulamalar. *Kamu İş 7(2)*.
- Gürbültürk, O., Koç, S., (2002), 21. Yüzyılda Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Becerilerinin Değerlendirilmesi, *E-Journal of New World Sciences Academy*,7 (1), 27-48.
- İzci, E., Koç, S., (2012), Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 101-112 .
- Jarvis, P., (2010), *The Routledge international handbook of lifelong learning* .USA: Routledge Publishing
- Karakuş, C., (2013), Meslek yüksek Okulu Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlilikleri, *Journal of Research in Education and Teaching*, 2(3), 4.
- Kılıç, Ç., (2014), Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye Yönelik Algıları, *Journal of Research in Education and Teaching*, 3(4),79-87.
- Lambeir, B., (2005), Education as Liberation: The Politics and Techniques of lifelong Learning. *Educational Philosoph and Theory*, 37(3),349-355.
- Merter, F., Koç, S., (2010), İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgi Eğitimi Tutumu Konusundaki Tutumları. *IX Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, 20-22 Mayıs , Elazığ*.
- MEGEP ,(2006). *Türkiye 'nn Başarısı İçin İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi*. <http://megep.meb.gov.tr/megep/genel/HayatBoyuuOgrenmePolitikaBelgesiEkim2006> adresinden 10 Mart 2014 tarihinde alınmıştır.

- Methven, P. J., Hansen, J. J., (1997), *Half a Revolution: A Brief Survey of Lifelong Learning in New Zealand*, (Ed: Michael J. Hattan) Lifelong Learning: Policies, Practices and Programs. 3-16
- Oral, B., Yazar, T., (2015), *Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (52), 1-11.
- Ödemiş, S., (2014). Havacılık Teknolojileri ve Yaşam Boyu Öğrenme. *International Conference On Education In Mathematics , Science, Technology. ICEMST 2014. May 16-18, Konya.*
- Ringsted, M., (1998), *Open Learning in Primary and Secondary School-Towards the School of Tomorrow in the Information Society*. Educational Media international, 35(4), 278-281. 6 Mayıs 2015 tarihinde EBSCO hast veri tabanından alınmıştır.
- Sezgin, İ., (2001), I .Avrupa Birliğinin Eğitim , Öğrenme ve Gençlik Politikaları. *Türkiye –AB İlişkileri , Sempozyumu. Ankara Ofset, Ankara.*
- Şahin, M., Akbaşlı, S., Yanpar, T.Y., (2010) Key Competences for lifelong learning; the case of prospective teachers. Educational Research and Review, 5 (10), 545-556.

Extended Abstract

People's need for constantly refreshing their knowledge created the concept of "Life-Long Learning" (Lambeir, 2005). Life long learning refers to the process of learning throughout the life in order to develop knowledge, skills, interests and competencies. Life long learning enables individuals to adapt to the information society and to actively participate in all parts of life. Life long learning also includes learning at home, school, work or through mass media (Methven and Hansen, 1997; Candy, 2003). Today, learning is no more limited to classroom environment and can be anywhere with access to Internet.

Individuals, who learn for life, should be raised as individuals who "Learn to Learn" in order to be able to adapt to information age (Çetin, 2008). Great responsibilities fall to teachers in raising individuals with these features. For this reason, prospective teachers should adopt the learning teacher model during their university education (Fındıkcı, 2004; Ringsted, 1998). Accordingly, defining prospective teachers' life-long learning tendencies becomes important.

The purpose of the present research is defining prospective teachers' life-long learning tendencies and presenting whether their tendencies vary by time spent on the Internet, gender, and department variables.

The work group of the research consists of 265 female, 146 male, the total of 411 prospective teachers, who study at secondary education science and mathematics teaching department, physics, mathematics, chemistry, and biology teaching divisions of Necmettin Erbakan University, Ahmet Keleşoğlu Faculty of Education. The present research adopted survey model. Data were collected with 6-point likert type, 27-item "Life-Long-Learning Tendencies Scale" developed by Coşkun (2009). The scale consists of 4 sub-scales. These

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi

respectively are; motivation (6 items), perseverance (6 items), lack of learning organization (6 items), and lack of curiosity (9 items). Cronbach alpha reliability coefficient of the scale was calculated as .89.

The research was conducted in the spring semester of 2014 academic year. Data analyses were conducted on SPSS 18.0 program. The highest score from the Life-Long-Learning Tendencies Scale is 27.0 while the highest is 135.0 and the average is 74.03. Prospective teachers' score average from the life-long-learning tendencies scale is lower than scale average (94.5). Accordingly, we can claim that prospective teachers have low life-long-learning tendencies. One-way variance analysis was done in order to find out whether prospective teachers' average score from life-long-learning tendencies scale varied by the division they studied at. Analysis results showed that total score averages didn't vary by their division. Life-long-learning tendency score averages of prospective teachers studying at different divisions were similar.

Female prospective teachers' life-long-learning score average was 72.95 and male teachers' score average was 75.98. Although male students had a higher score average, the difference between the male and female students wasn't statistically significant. We can state that average scores of female and male prospective teachers were similar.

Prospective teachers' average scores from sub-scales; Motivation [$t(-1.52)$, $p>0.05$], Perseverance [$t(-1.70)$, $p>0.05$], Lack of Learning Organization [$t(-0.44)$, $p>0.05$] and Lack of Curiosity [$t(1.36)$, $p>0.05$] didn't vary by gender at a significant level. Female and male prospective teachers' average scores from sub-scales were similar.

The present research also studied whether life-long-learning tendencies scale score averages varied by the time spent on the Internet. According to the results, total score averages of prospective teachers didn't vary by the time spent on the Internet at a significant level, yet the number of participants, who spent around 2-3 hours on the Internet everyday was higher than the others.

Consequently, prospective teachers' life-long-learning tendencies didn't vary by time spent on the Internet, gender and the division at a statistically significant level. Yet, it was found that average scores from Lack of Learning Organization sub-scale of Life-Long-Learning Tendencies Scale varied by the division at a significant level.

Schools and other educational institutions should aim at raising life-long-learning individuals. Faculties of education, which bring teachers, should make their students understand the importance of life-long-learning and inform prospective teachers about the subject.